

**Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Катерина ПЕТРОВСЬКА

“29” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти

ПП 03

**ТЕХНОЛОГІЇ ПОСТВОЄННОЇ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РЕАБІЛІТАЦІЇ**

за спеціальністю: 231 Соціальна робота

галузі знань: 23 Соціальна робота

кваліфікація: магістр з соціальної роботи за спеціалізацією психологія

факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Робоча програма “Технології поствоєнної соціально-психологічної реабілітації”
для здобувачів ІІ рівня вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота

Освітньо-професійна програма: «Поствоєнна соціально-психологічна
реабілітація»

Розробники: Наталя ЗАХАРОВА, доцент кафедри соціальної роботи та
інклюзивної освіти, кандидат педагогічних наук
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму погоджено проектною групою освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація» та схвалено на засіданні
кафедри соціальної роботи та інклюзивної освіти.

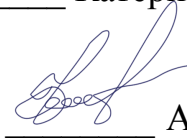
від “29” серпня 2023 року (протокол № 1)

Завідувач кафедри соціальної роботи
та інклюзивної освіти

Катерина ПЕТРОВСЬКА

Гарант освітньо-професійної програми
«Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація»

Анастасія ПОПОВА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
			заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 23 Соціальна робота (шифр і назва)	<i>Обов'язкова</i>	
	Спеціальність 231 Соціальна робота		
Модулів – 8	Освітньо-професійна програма: <u>Поствоєнна соціально-психологічна реабілітація</u>	Рік підготовки	
Змістових модулів –		1-й	
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
Мова навчання: українська		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – самостійної роботи студента –	Освітній ступінь: <u>магістр</u>	Лекції	
		6 год.	
		Практичні, семінарські	
		6 год.	
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		108 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
екз.			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для заочної форми навчання – 12/108 (10/88)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Технології поствоєнної соціально-психологічної реабілітації» є: підготовка компетентнісних фахівців, здатних на високому професійному рівні здійснювати соціально-психологічну реабілітацію постраждалих від війни осіб для післявоєнного відновлення якості життя українців та відбудови держави; ознайомлення здобувачів із сучасними технологічними підходами соціально-психологічної реабілітаційної роботи, техніками, прийомами ефективного відновлення травмованих війною людей; формування фахових компетентностей, етичних засад професійної діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Технології поствоєнної соціально-психологічної реабілітації» є: оволодіння знаннями й вміннями щодо визначення напрямків реабілітаційної діяльності, формування соціально-психологічної траєкторії відновлення здоров'я травмованої людини, вибору технологій, технік, прийомів реалізації програми соціально-психологічної реабілітації; формування професійно орієнтованого світогляду майбутнього фахівця, ціннісного ставлення до вітчизняного та зарубіжного досвіду соціальної роботи.

Основні результати навчання і компетентності згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми

№ з/п	Програмні компетентності	Компетенції*	Результати навчання
1.	СК-8	Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консульта-тивну, психодіагностичну та іншу в залежності від спеціалізації) з викорис-танням науково верифі-кованих методів та технік.	ПРН-20 Розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах і надавати відповідні послуги з соціально-психологічної реабілітації та підтримку.

2.	СК-11	Здатність розпізнавати наслідки післявоєнної травми в різних контекстах і надавати відповідні послуги з соціально-психологічної реабілітації та підтримку.	ПРН-21 Розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб, соціальних груп і громад, які постраждали від війни та за необхідності здійснювати кризові втручання.
3.	СК-12	Здатність розробляти стратегії соціально-психологічної реабілітації різних категорій осіб та соціальних груп і громад, які постраждали від війни та за необхідності здійснювати кризові втручання.	ПРН-22 Застосовувати технології, методи і техніки з відновлення психологічного здоров'я відповідно до різних запитів та вміння керувати роботою з відновлення психічного здоров'я задля соціальної інтеграції різних категорій осіб, соціальних груп і громад, що постраждали від війни.

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічної реабілітації

1.1. Теоретичні основи технологізації соціально-психологічної реабілітації

Технології соціальної роботи як курс професійної підготовки магістра з соціальної роботи за спеціалізацією психологія. Актуальність соціально-психологічної реабілітації постраждалих від війни людей. Поняття технологій, соціальних технологій; характеристика. Суть комплексного підходу до реабілітаційного процесу; критерії ефективності комплексного підходу; очікуваний результат.

1.2. Особливості технологічного підходу до організації реабілітаційного процесу

Технологічні характеристики соціально-психологічної реабілітації. Напрями відновлювального процесу. Чотири фази підготовки до соціально-психологічної роботи з постраждалими. Етапи відновлення: загальна характеристика.

Тема 2. Структура реабілітаційного процесу

2.1. Структурні компоненти реабілітації: підготовчий етап

Мета підготовчого етапу. Технології відновлення травмованої особи; характеристика. Технологія подолання недостатньої мотивації щодо власного життя; техніки. Технологія пошуку ефективних мотиваторів; техніки. Технологія активізації сліпих зон уваги; техніки.

2.2. Структурні компоненти реабілітації: базисний етап

Мета базисного етапу. Технології відновлення травмованої особи; характеристика. Технологія проектування (життєконструювання) майбутнього за допомогою життєвих виборів; техніки. Технологія апробацій проектів майбутнього за допомогою життєвих завдань; техніки. Технологія реалізації завдань за допомогою оптимізації практикування: техніки.

Тема 3. Значення підтримувального етапу реабілітації

3.1. Структурні компоненти реабілітації: завершальний (підтримувальний) етап

Мета завершального етапу. Технології підтримки травмованої особи; характеристика. Технологія переінтерпретації травматичного досвіду; техніки. Технологія вироблення ставлення до травми як до ресурсу; техніки. Технологія покращення середовища життєдіяльності: техніки.

3.2. Інтегрування психосоціальної підтримки постраждалим

Загальна система підтримки постраждалих. Комплекс механізмів підтримки: офіційні та неофіційні; спільнота, родина; загальні послуги медичні, психологічні, соціальні. Соціальні програми та проекти як підтримуючий ресурс.

Тема 4. Соціально-реабілітаційна робота з військовослужбовцями та членами їх родини

4.1. Технологічні аспекти відновлення екскомбатантів/ок

Особливості розладів стану здоров'я у екскомбатантів/ок. Техніки роботи з травмами війни. Консультування й групова терапія травмованих наслідків воєнних дій. Стратегії взаємодії учасників реабілітаційного процесу: реабілітаційні стратегії: директивні, демократичні, авторитарні.

4.2. Програми менторства “Рівний- рівному” для екскомбатантів/ок

Ефективність принципу “рівний-рівному” у співпраці з екскомбатантами/ми у відновленні. Навчальні програми для менторів та менті (протеже). Підтримка засобами менторства екскомбатантів/ок з інвалідністю, у професійній інтеграції, у сфері освіти, громаді тощо.

Тема 5. Подолання наслідків кризи

5.1. Соціально-психологічна допомога внутрішньо переміщеним особам

Специфіка потреб внутрішньо переміщених осіб: зона привернення уваги, з'ясування потреб та дії. Особливості соціально-психологічної допомоги внутрішньо переміщеним особам. Методи та техніки соціально-психологічного

відновлення. Консультування, ресурсна карта особи (матеріальні, соціальні, духовні ресурси).

5.2. Моделі надання соціально-психологічної допомоги потерпілим від тортур

Види моделей допомоги потерпілим від тортур: короткострокова, інтегративна. Мета допомоги за моделями. Комплекс послуг потерпілим від тортур: психологічні, психіатричні; види терапії (когнітивно-поведінкова терапія, пролонгована експозиційна терапія, короткотривала еkleктична психотерапія і терапія соматичних переживань).

Тема 6. Соціально-психологічна підтримка дітей з травмівним досвідом

6.1. Особливості переживання травмівного досвіду дитиною дошкільного віку

Професійна симптомів стресових реакцій. Способи допомоги дитині у стресовій ситуації. Організація безпечного ігрового середовища, зони для творчих занять. Корисні ігри для дітей. Прийоми соціально-психологічної допомоги. Рекомендації батькам щодо допомоги дітям.

6.2. Методи соціально-психологічної допомоги підліткам із травмівним досвідом

Психологічні особливості переживання кризи. Арт-терапевтичні підходи в роботі з дітьми, які мають травмівний досвід. Ігрові методи подолання травмівного досвіду. Соціально-адаптивні методи відновлення після травми: ритуали, “перехідні об’єкти”, розширення комунікації.

Тема 7. Соціально-психологічна допомога під час горювання

7.1. Особливості процесу горювання

Теоретичні моделі процесу горя. Теорія Еріка Ліндермана: ознаки горя. Теорія Елізабет Кюблер-Рос: стадії горя. Теорія Ваміка Волкана: критичні періоди горювання. Теорія Коліна Паркеса: фази горювання. Прийоми соціально-психологічної допомоги.

7.2. Реабілітаційна допомога з подолання втрати

Особливості консультативної допомоги. Модель допомоги Марджорі Вайтхед у гострих випадках. Трьохступенева модель: вивчення (дослідження); нове розуміння; етап дії. Поетапне використання технік допомоги. Прийоми соціально-психологічної допомоги.

Тема 8. Ресурси відновлення після тривалої травматизації

8.1. Можливості самопомоги та взаємодопомоги у відновленні

Активізація громадської активності як мотиватор відновлення особистості. Соціальна практика функціонування груп взаємодопомоги постраждалих від війни. Групи взаємодопомоги (самопомоги) як система підтримки в громаді. Групи підтримки як соціально-психологічний ресурс допомоги й підтримки.

Аксікреація як результат групової взаємодії. Принципи взаємодопомоги. Терапевтичні чинники групи взаємодопомоги.

8.2. Засоби відновлення та збереження соціального-психологічного здоров'я

Критерії щастя й добробуту як індикатори здоров'я людини. Переосмислення власного життя. Зовнішні та внутрішні ресурси здоров'я постраждалої людини. Складові системи керування здоров'ям. Соціально-психологічна профілактика відхильної поведінки: алкоголізація, наркозалежність, суїцид. Концепція ментального здоров'я. Проектування здорового життя.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1							6	6	-	-	108	
Модуль 1												
Тема 1. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічної реабілітації												
1.1. Теоретичні основи технологізації соціально-психологічної реабілітації							7	-	-	-	-	7
1.2. Особливості технологічного підходу до організації реабілітаційного процесу							8	-	-	-	-	8
Разом за темою 1							15	-	-	-	-	15
Тема 2. Структура реабілітаційного процесу												
2.1. Структурні компоненти реабілітації: підготовчий етап							7	2	2	-	-	3
2.2. Структурні компоненти							8	2	2	-	-	4

реабілітації: базисний етап												
Разом за темою 2						15	4	4	-	-	7	
Тема 3. Значення підтримувального етапу реабілітації												
3.1..Структурні компоненти реабілітації: завершальний (підтримувальни й) етап						7	2	2	-	-	3	
3.2.Інтегрування психосоціальної підтримки постраждалим						8	-	-	-	-	8	
Разом за темою 3						15	2	2	-	-	11	
Тема 4. Соціально-реабілітаційна робота з військовослужбовцями та членами їх родини												
4.1.Технологічні аспекти відновлення екскомбатантів/о к						7	-	-	-	-	7	
4.2.Програми менторства “Рівний- рівному” для екскомбатантів/о к						8	-	-	-	-	8	
Разом за темою 4						15	-	-	-	-	15	
Тема 5. Подолання наслідків кризи												
5.1.Соціально-пс ихологічна допомога внутрішньо переміщеним особам						7	-	-	-	-	7	
5.2.Моделі надання						8	-	-	-	-	8	

соціально-психологічної допомоги потерпілим від тортур												
Разом за темою 5							15	-	-	-	-	15
Тема 6. Соціально-психологічна підтримка дітей з травмівним досвідом												
6.1.Особливості переживання травмівного досвіду дитиною дошкільного віку							7	-	-	-	-	7
6.2.Методи соціально-психологічної допомоги підліткам із травмівним досвідом							8	-	-	-	-	8
Разом за темою 6							15	-	-	-	-	15
Тема 7. Соціально-психологічна допомога під час горювання												
7.1.Особливості процесу горювання							7	-	-	-	-	7
7.2.Реабілітаційна допомога з подолання втрати							8	-	-	-	-	8
Разом за темою 7							15	-	-	-	-	15
Тема 8. Ресурси відновлення після тривалої травматизації												
8.1.Можливості самодопомоги та взаємодопомоги у відновленні							7	-	-	-	-	7
8.2.Засоби відновлення та збереження соціально-психологічного здоров'я							8	-	-	-	-	8
Разом за темою 8							15	-	-	-	-	15

Усього годин							120	6	6	-	-	108
Модуль 2												
ІНДЗ			-	-		-			-	-	-	
Усього годин												

4. Теми лекцій

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	2	Заочна
1	<i>Теоретико-методологічні основи соціально-психологічної реабілітації.</i>	2
1.1	Теоретичні основи технологій соціально-психологічної реабілітації	2
2.	Структура реабілітаційного процесу Актуальність соціально-психологічної реабілітації Суть комплексного підходу до реабілітації Технологічні аспекти соціально-психологічної реабілітації	
2.1.	Структурні компоненти реабілітації: підготовчий етап. Мета підготовчого етапу Технології та техніки реабілітації	
2.2.	Структурні компоненти реабілітації: базисний етап. Мета базисного етапу Технології та техніки реабілітації	
3	Значення підтримувального етапу реабілітації	2
3.1.	Структурні компоненти реабілітації: завершальний (підтримувальний) етап Мета завершального етапу. Технології та техніки реабілітації	
	Усього:	6

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	2	Заочна
1	<i>Теоретико-методологічні основи соціально-психологічної реабілітації.</i>	-
2.	<i>Структура реабілітаційного процесу</i>	4
2.1.	<p>Соціально-психологічна підтримка травмованих осіб</p> <p>1. Структура реабілітаційного процесу; стисла характеристика етапів.</p> <p>2. Підготовчий етап: характеристика технології подолання недостатньої мотивації щодо власного життя (1.А); реабілітаційні техніки.</p> <p>3. Підготовчий етап: характеристика технології пошуку мотиваторів (1.Б); реабілітаційні техніки.</p> <p>4. Підготовчий етап: характеристика технології активізації сліпих зон уваги (1.В); реабілітаційні техніки. .</p>	
2.2.	<p>Соціально-психологічна підтримка осіб з кризовим досвідом</p> <p>1. Базисний етап: характеристика технології проєктування майбутнього за допомогою життєвих виборів (2.А); реабілітаційні техніки.</p> <p>2. Базисний етап: характеристика технології апробації проєктів за допомогою життєвих завдань (2.Б); реабілітаційні техніки.</p> <p>3. Базисний етап: характеристика технології реалізації завдань за допомогою оптимізації практикування (3.В); реабілітаційні техніки.</p>	
3	<i>Значення підтримувального етапу реабілітації</i>	2
3.1.	<p>Відновлення соціально-психологічного здоров'я травмованих осіб</p> <p>1. Завершальний (підтримувальний) етап: характеристика технології переінтерпретації травматичного досвіду (3.А); реабілітаційні техніки.</p> <p>2. Завершальний (підтримувальний) етап: характеристика технології вироблення ставлення до травми як до ресурсу (3.Б); реабілітаційні техніки.</p> <p>3. Завершальний (підтримувальний) етап: характеристика</p>	

	технології покращення середовища життєдіяльності (З.В); реабілітаційні техніки.	
	Усього:	6

6. Самостійна робота

Тема 1: Соціально-психологічна підтримка травмованих осіб

Ознайомитися зі змістом посібника; тезисно законспектувати вказану частину. *Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук.ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с. С. 3- 67.*

Тема 2: Соціально-психологічна підтримка осіб з кризовим досвідом

Ознайомитися зі змістом посібника, тезисно законспектувати вказану частину. *Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук.ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с. С. 69 — 143*

Тема 3: Відновлення соціально-психологічного здоров'я травмованих осіб

Ознайомитися зі змістом посібника, тезисно законспектувати вказану частину. *Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук.ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с. С. 143- 155*

7. Індивідуальні завдання

Тема 1: Соціально-психологічна підтримка травмованих осіб

Підібрати фізичні вправи, техніки контакту з природою, що допомагають долати стрес (*Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук.ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с.С. 179 — 195*).

Тема 2: Соціально-психологічна підтримка осіб з кризовим досвідом

Підібрати ігри для дітей та рекомендації, що допомагатимуть долати труднощі адаптації, комунікації (*Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук.ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с С. 135 — 140*).

Тема 3: Відновлення соціально-психологічного здоров'я травмованих осіб

Ознайомитися з змістом засідання круглого столу: “Психологічне відновлення військослужбовців: як працює система та як вдосконалюється” <https://www.youtube.com/watch?v=eby2TIP8uQo> та підготуватися до обговорення сучасного стану системи відновлення військовослужбовців та їх родин в Україні.

8. Методи навчання

Словесні: лекції, бесіда, дискусія тощо

Наочні: навчальна презентація, відеороліки, відеопрезентації тощо

Практичні: практичні вправи, метод моделювання, кейс метод, обговорення.

9. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- студентські презентації;
- моделювання індивідуальних та групових завдань.

10. Розподіл балів, які отримують здобувачі ВО

Поточне тестування та самостійна робота								Середнє арифметичне за поточну роботу (максимально 50 балів)	Екз.	Сума
Тема 1		Тема 2		Тема 3		Тема 4				
1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1.	4.2			
25		25		25		25				
Тема 5		Тема 6		Тема 7		Тема 8				
5.1	5.2	6.1	6.2	7.1	7.2	8.1	8.2			
25		25		25		25				

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених планами семінарських, самостійних та індивідуальних робіт. За вивчення кожної теми максимально нараховується 25 балів, з них: 5 бал. – усна відповідь, по 5 бал. за самостійну та ІНДЗ, 10 бал – тест.

Критерії оцінювання семінарського заняття (усна відповідь)

«5» бали – повно, змістовно, з посиланням на наукові джерела, цитування авторів, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, повна відповідь на уточнюючі питання, часткова опора на конспект.

«4» бали – достатньо повно, з посиланням на наукові джерела, відповідність темі та плану, зв'язок з попередньо вивченими темами та проекцією на професійну діяльність, об'ємна відповідь на додаткові питання, часткова опора на конспект.

«3» бали – неповне розкриття змісту питання, неповна або негрунтовна відповідь на додаткові питання, допущені незначні помилки під час відповіді, опора на конспект.

«2» бали – часткове розкриття програмного питання, слабе знання базових понять і показників, неповна або відсутня відповідь на додаткові питання, читання з конспекта.

«1» бал – підготовлено письмовий фіксований виступ без усної доповіді.

На занятті заохочується активність здобувачів, участь в обговоренні питань. Висока активність на семінарському занятті (від 3 і більше змістовних доповнень) оцінюється від 1 до 3 балів; середня активність – (доповнення не повні, часткове повторення попереднього доповідача) від 1 до 2 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання. У складі письмової роботи міститься одне теоретичне питання.

«5» бали – повна, обгрунтована відповідь на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обгрунтуйте», «розробіть», «скласти»...).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання аналітичного та пошукового характеру («проаналізуйте», «обгрунтуйте», «поясніть», «скласти»...).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власної точки зору на питання.

Критерії оцінювання індивідуально-дослідних завдань

ІНДЗ є частиною підготовки здобувача до заняття. Проводиться у формі письмової відповіді на теоретичні питання, але впливає на формування фахових компетентностей здобувача. У складі письмової роботи міститься одне завдання.

«5» бали – повна, розгорнута відповідь на питання дослідного та творчого характеру, обгрунтована власна точка зору (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«4» бали – недосить повна відповідь, недостатня аргументованість на питання дослідного та творчого характеру (алгоритм вирішення проблемних ситуацій, розробка плану дій, пакету заходів, моделювання..).

«3» бали – неповні відповіді на запитання, грубі помилки при висвітленні теоретичного матеріалу; недостатно змістовного матеріалу.

«2-1» бали – часткове виконання завдання, відсутність власного бачення вирішення завдань.

Оцінювання виконання тестових завдань

(на етапі проміжного контролю)

Тестові завдання до кожної теми нараховують 10 питань. Кожна правильна відповідь (за ключем) оцінюється в 1 бал. Максимальна сума балів за тест – 10.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Форма і терміни семестрового контролю з дисципліни визначаються робочим навчальним планом спеціальності, розкладом сесії і включають проведення екзамену.

Семестровий контроль проводиться у формі усного опитування (за програмою екзамену, розробленою для екзамену з цієї дисципліни) або у формі тестових завдань. Форма проведення семестрового контролю зазначається в робочій та навчальній програмах.

Викладачем формуються білети, здобувач тягне білет, письмово формує відповіді на питання до білету і в ході усної співбесіди дає відповіді.

Екзаменаційний тест складається з 25 питань та трьох варіантів відповіді на кожне з них. Правильна відповідь — одна. За правильну відповідь нараховується 2 бали. Максимальна кількість балів за тест — 50 балів.

Критерії оцінювання (усних відповідей)

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно» 40 – 50	Відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Спостерігається глибоке володіння матеріалом, здобувач висловлює власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
«Добре» 15 – 39	Відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до змісту питань.
«Задовільно» 1 – 14	Відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА

За підсумками вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти може отримати 100 балів (50 балів¹ – поточне оцінювання + 50 балів – контрольне оцінювання (екзамен)).

Підсумкова кількість балів визначається за формулою:

де m – кількість набраних балів за вивчений курс;
 n – кількість залікових кредитів;
 50 балів – екзамен- тест.

Загальна кількість балів за вивчений курс обчислюється таким чином: підраховується кількість балів, набраних під час поточного контролю за всіма заліковими кредитами та ділиться на загальну кількість кредитів (визначається середній арифметичний бал). Потім до отриманого показника додаються бали, набрані під час екзамену.

**Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у балах оцінкам
за національною шкалою**

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
78-89	B	добре
65-77	C	
58-64	D	задовільно
50-57	E	
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Мінімальний допуск до підсумкової атестації здобувача можливий за умови набрання ним 35 балів за виконані роботи протягом семестру.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс
2. Навчальні мультимедійні презентації
3. Інформаційно-технічні ресурси.

12. Рекомендована література

Базова

1. Блінов О. А. Соціально-психологічні основи реабілітації в соціальній роботі : практикум / О.А. Блінов. – К. : НАУ, 2013. – 80 с.
2. Горбунова В. В. Сприяння соціального оточення відновленню та зростанню особистості при посттравматичних станах та розладах // Наука і освіта. – 2016. – № 5. – С. 40–44.
3. Горбунова В. В. До проблеми ефективності психотерапії посттравматичних стресових розладів // Теорія і практика психотерапії. – 2015. – Т. 2. – № 12. – С. 26–30.
4. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів :Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
5. Журавльова Н. Ю., Гурлева Т. С. Діалог як фактор формування психотерапевтичних стосунків з дружинами демобілізованих військовослужбовців // Міжнародна науково-практична конференція «Сучасний вимір психології та педагогіки», 26–27 травня 2017 р. Львів, 2017. С. 151–153.
6. Журавльова Н. Ю. Особливості психологічної допомоги сім'ям демобілізованих військовослужбовців // Актуальні проблеми психології. Т. 3. Консультативна психологія і психотерапія. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. Київ : Логос, 2015. С. 76–84.

7. Закон України “Про внесення змін до Закону «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»” від 15.09.15 № 683-VIII // Електронна нормативно-правова бібліотека “Експерт-Юрист”. URL: www.expertsoA.com.ua
8. Зцілення травм війни: психосоціальний аспект / автор-упор. Т. Артеменко. Черкаси, КНЗ ЧОПОПП Черкаської обласної ради». 2022. 80 с.
9. Кісарчук З. Г. Психологічна допомога постраждалим унаслідок травмивних подій: досвід, узагальнення, висновки. Актуальні проблеми психології. Т. 3. Консультативна психологія і психотерапія. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. Максименка С. Д. Київ : Логос, 2015. Вип. 11. С. 7–20.
10. Методологія впровадження програми менторства для екскомбатантів/-ок «рівний – рівному» / Центр зайнятості вільних людей.//czsl.staff@gmail.com
11. Ми пережили: техніки відновлення для сімей, військових, цивільних та дітей / практичний посібник // за наук. ред. Галини Циганенко. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. К.: Вид-во “ЛОГОС” . 2016. 200 с.
12. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник./Загальна редакція: Л. Царенко Том 2. – Київ, 2018. – 240 с.
13. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник./Загальна редакція: Л. Гридковець Том 3. – Київ, 2018. – 236 с.
14. Пампура І. І., Остапович В. П. Особливості соціальної та психологічної реабілітації учасників бойових дій. Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції. Тези міжвідомчої науково-практичної конференції Ч. 1 (Київ, 30 берез. 2016 р.). Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2016. С. 77–80.
15. Постанова Кабінету Міністрів України від 8 березня 2022 р. № 225 «Деякі питання порядку проведення медико-соціальної експертизи на період дії воєнного стану на території України».
16. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія /Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2018. – 160 с.
17. Султанова Н. В. Реабілітаційні технології в системі соціально-педагогічної роботи з особливими дітьми: навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2020. –102 с.
18. Ушакова І. М., Чернова О. В. Проблема психологічної реабілітації працівників ДСНСУ, які виконували свої професійні обов'язки в зоні збройного конфлікту // Проблеми екстремальної та кризової психології. – 2016. – Вип. 19. – С. 242–251.
19. Царенко Л. Г. Принципи реабілітації учасників антитерористичної операції // Актуальні проблеми психологічної допомоги, соціальної та медико-психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції: матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції (Київ, 26 травня 2016 р.) / Міністерство оборони України, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. Київ : НУОУ, 2016. С. 358–360.

Допоміжна

1. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Герасименко М.В., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Досвід роботи в армії США та арміях інших країн щодо недопущення втрат особового складу з причин, не пов'язаних із виконанням завдань за призначенням. Методичний посібник. — К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. — 156 с.
2. Аналітичний звіт за результатами опитування щодо доступу людей з інвалідністю до різних видів допомоги, послуг за їхнім постійним місцем проживання під час воєнного стану. ВГО «Національна Асамблея людей з інвалідністю України». Київ 2022 рік.
https://naiu.org.ua/wp-content/uploads/2022/07/NAIU_AnaliticalReport2UA_v03.pdf.
- Дубравін Д. Психологічна підтримка адаптації ветеранів. URL: <http://www.emocontrol.net/course/?id=26>
4. Групи самопомоги (self-help groups) // Психологічна енциклопедія. URL: <http://enc.com.ua/psixologichna-enciklopediya/grou-dann/107650-grupisamodopomogiselfhelpgroups.html>
5. Закон України “Про реабілітацію інвалідів в Україні” від 06.10.05 № 2961-IV // Електронна нормативно-правова бібліотека “Експерт-Юрист”. URL: www.expertsoa.com.ua
6. Маруніч В. В., Шевчук В. І., Яворовенко О. Б. Методичний посібник з питань реабілітації інвалідів: Посібник. –Вінниця: О. Власюк, 2006. – 212 с.
7. Матяш М. М. Український синдром: особливості посттравматичного стресового розладу в учасників антитерористичної операції. Український медичний часопис: актуальні питання клінічної практики, URL: <http://www.umj.com.ua/article/81802/ukrainskij-sindrom-osoblivosti-posttravmatichnogo-stresovogo-rozladu-v-uchasnikivantiteroristichnoi-operacii18>.
8. Онлайн-інструмент з організації груп самопомоги / Ресурсний центр ГУРТ, 2013. URL: <http://tools.gurt.org.ua/tools/selfhelp>
9. ООН: у світі рекордно побільшало біженців // BBC: Україна, 18. 06. 2015. URL: http://www.bbc.com/ukrainian/politics/2015/06/150618_un_displaced_rl
10. Перспективні питання психології: збірник наукових праць: за матеріалами Всеукраїнської міжвузівської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми реалізації адаптаційного потенціалу особистості в сучасних умовах життєздійснення» (Слов'янськ, 21 січня 2016 р.)/ ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2016. Вип. 1. С. 276–296.
11. Титаренко Т. М., Ларіна Т. О. Життєстійкість особистості: соціальна необхідність та безпека : навч. посіб. – Київ : Марич, 2009. 157 с.26.
12. Стандартные правила обеспечения равных возможностей для инвалидов. Приняты Генеральной Ассамблеей ООН 20 декабря 1993 года. – 1994. – 83 с.17.
13. Тімченко О. В. Психологічні особливості “виходу з війни” військово-службовців та працівників служби порятунку // Особистість як суб'єкт подолання кризових ситуацій: Психологічна теорія і практика / за ред. С. Д. Морочка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. – Суми, 2017. – Кн. 2. – С. 201–215.

13. Інформаційні ресурси

1. Бібліотека БДПУ <http://edu.bdpu.org>
2. Сайт БДПУ <http://bdpu.org>
3. Медіатека ФДССО
4. Електронна підтримка навчання Moodle БДПУ.

